

Welgemeende aandacht is het toverstafje

Door: Ellen Emonds

"Hier werken mensen die echt zijn, mensen die in staat zijn om over hun eigen schaduw heen te stappen. Je moet jezelf niet belangrijker vinden dan het kind, je moet juist in staat zijn voorbij het gedrag te kijken."

Ik ben op bezoek bij praktijkschool De Einder in de buurt Transvaal in Den Haag, een wijk waar weinig positieve verhalen over verschijnen in de media. De leerlingen zijn 12 tot 18 jaar, hebben moeite met leren en vaak een schrijnende thuissituatie. De school bevindt zich in een prachtig monumentaal badhuis en binnen ziet het er schitterend uit: mooie kleuren, nieuwe spullen, veel licht. Een groot beeldscherm aan de muur valt op, daarop verschijnen de namen van kinderen die deze week jarig zijn. “Dat wilden de leerlingen graag, omdat ze dat op andere middelbare scholen ook zien om leerlingen te informeren over roosterwijzigingen. Daarvan is bij ons geen sprake, dus hebben wij de mogelijkheid om andere informatie te delen. Wie er jarig is deze week bijvoorbeeld, zeker zo belangrijk.”

“Kinderen van school sturen werd gezien als een nederlaag.”

Een van de eerste ervaringen die Aad zelf heeft opgedaan als leraar is hem altijd bijgebleven. “Mijn toenmalige directeur is mijn voorbeeld, mijn inspirator. Wanneer een leerling onhoudbaar leek op die school, kwam er een stemronde. Niet om bij meerderheid van stemmen de leerling weg te sturen van school, maar om erachter te

komen wie nog met deze leerling verder kon. Toen ik op een bepaald moment bij een leerling als enige mijn hand op stak, riep mijn directeur de rest van de collega's op om mij te steunen waar zij konden, zodat ik al mijn energie in de relatie met die leerling kon stoppen. Kinderen van school sturen werd gezien als een nederlaag.”

Bijaen (13 jaar): Ik ben van twee scholen gestuurd en uit huis geplaatst. Nu gaat het beter met me. Ik heb nog wel een grote mond en soms moet ik dan even afkoelen op de gang, maar dan mag ik altijd weer terugkomen. Het gaat beter, stapje voor stapje.”

Aad kan het schoolconcept van De Einder in drie punten duiden. Ten eerste staat de omgeving centraal. “We werken samen in een prachtig, monumentaal pand dat aan de binnenkant volledig is gerenoveerd. Ik heb geïnvesteerd in nieuwe, degelijk spullen en daarmee ben ik ruim over mijn budget gegaan. Dat verdien ik echter jaarlijks terug omdat er geen vandalisme is bij ons op school. Wij nemen onze leerlingen serieus en vinden dat zij mooie spullen verdienen om mee te werken. Dat voelen zij en zo nemen zij andersom dus ook ons en de omgeving serieus. Ik zeg wel eens ooit: zet ze in een stal en het worden varkens. Zet ze in een mooi gebouw en het worden mensen.”

“Ten tweede is hier duidelijkheid. Wij bieden onze leerlingen een structuur die hen houvast geeft; daar hebben ze ontzettend veel baat bij. We beginnen en eindigen elke dag op dezelfde tijd, er is nooit lesuitval en daardoor is er sprake van continuïteit. We kennen weinig regels, maar de regels die er zijn, zijn bekend bij iedereen en staan vast. Daar hoeven we het vervolgens dus niet meer over te hebben.”

Het derde punt is als het overkoepelende dak van het concept, iets dat Aad uitdraagt met zijn hele wezen naar de leerlingen. “Welgemeende aandacht, daar draait het hier echt om. Vijf minuten welgemeende aandacht in de klas, is soms al vijf keer meer dan wat een leerling thuis krijgt. 99 procent van de kinderen is bereid hun negatieve gedrag daarvoor in te ruilen. Welgemeende aandacht is als een toverstafje waar iedereen mee kan toveren. Goed gedrag belonen we met aandacht, negatief gedrag negeren we en geloof me: dat is wat kinderen het allerergst vinden als de relatie oké is. Dat zorgt ervoor dat ze uiteindelijk vooral positief gedrag laten zien.”

Melissa (13 jaar): “Op mijn vorige school mochten kinderen doen wat ze wilden, de juf dronk alleen maar koffie met anderen. Ik was heel vaak gestrest. Sinds ik hier ben gaat het goed, ik voel me hier veilig.”

“Wij leren onze leerlingen dat zij zelf het verschil maken en altijd te kiezen hebben, hoe lastig dat soms ook lijkt.”

Op De

Einder zitten leerlingen met biografieën waar je stil van wordt. Kinderen met een enorme bagage, kinderen die soms met pek en veren van hun andere school zijn gestuurd, vertelt Aad. "Wij behandelen onze leerlingen niet als zielig. Dat zijn ze wel, maar daar ligt onze invloed niet; wij beschikken niet over hun geluk. We leren ze wel om te gaan met hun shit. Ons onderwijs is volledig ingericht op kansen. Vanaf dag één concentreren we ons op het bevorderen van de zelfstandigheid van onze leerlingen, om hen autonoom te kunnen laten zijn. Ter illustratie: wanneer je een vogeltje in een kooitje houdt en iedere dag netjes te eten geeft, zal hij zodra je hem vrij laat sterven, omdat hij nooit geleerd heeft voor zichzelf te zorgen. Wij leren onze leerlingen dat zij zelf het verschil maken en altijd te kiezen hebben, hoe lastig dat soms ook lijkt. Wij hebben voor kinderen uit Roemenië geld ingezameld om onze leerlingen te laten ervaren dat ze ook iets voor een ander kunnen betekenen, dat ze er toe doen."

Het woord 'respect' heeft voor Aad een andere betekenis dan voor de gemiddelde directeur. "Respect begint bij ons, de professionals. Deze kinderen hebben vaak niet eens respect voor zichzelf, laat staan voor een ander. Zo werd hier een tijd terug een Poolse jongen aangemeld. De situatie op zijn vorige school was onhoudbaar geworden. Toen we het dossier van de jongen inzagen herkenden we zijn gezicht, we hadden hem eerder gezien. Op de beelden van onze bewakingscamera welteverstaan, toen hij hier een fiets stal. Hij kwam hier binnen met zijn hoofd naar beneden, hij maakte met niemand contact en leek zich te hebben afgesloten voor zijn omgeving. We hebben hem geaccepteerd en helemaal niet gesproken over het incident met de fiets. Dat doet

er nu niet toe en dat helpt hem nu niet. Na drie weken liep de jongen met zijn hoofd omhoog, lachte hij en had hij al vrienden. De welgemeende aandacht doet hem zo goed. Sommige kinderen zijn in eerste instantie argwanend. Zij denken dat het een truc is, die kop thee's ochtends en die 'goedemorgens' van docenten. Na een tijdje weten ze dat het gemeend is en ruilen ze hun negatieve gedrag in voor die aandacht."

Tijdens een rondleiding door de school valt het tempo van Aad op. Dat wordt bepaald door het contact met de kinderen die hij onderweg tegenkomt. Bij iedereen houdt hij even stil en vraagt hij hoe het gaat. Uit de reactie van de kinderen is op te maken dat dit normaal is. Ze reageren ontspannen en spontaan en stralen wanneer zij Aad zien. Weer die aandacht dus. "In veertig jaar tijd ben ik maar twee of drie kinderen tegengekomen bij wie ons concept niet werkt. Soms duurt het wat langer, maar uiteindelijk lukt het dus bij vrijwel alle kinderen."

Naomi (16 jaar): "Het is hier rustiger en ik heb meer vriendinnen. Het is nu gemakkelijker om een band op te bouwen met anderen, omdat kinderen zich hier mengen met elkaar; iedereen is gelijk."

"Het tempo wordt hier grotendeels bepaald door de leerlingen."

Aad beaamt dat het werken op deze school een stevige klus is. "Het tempo wordt hier grotendeels bepaald door de leerlingen en je moet dus niet teveel met je eigen verwachtingen komen. Ik vergelijk het wel eens met een bezoek aan de Bijenkorf wanneer je van plan bent even flink te winkelen en er op het eind van de dag achterkomt dat je niet verder bent gekomen dan de draaideur. Verwacht hier niet te scoren met hoge toetsresultaten. Je kunt echter wel scoren op het welbevinden van leerlingen en als je daar gevoelig voor bent, word je hier heel gelukkig."

Patrick (16 jaar) over zijn tijd op zijn oude school: "Ik had geen zin om naar school te gaan, ik had het al druk met opstaan, met aankleden en eten. Ik was moe en wilde meer slapen. Hier heb ik vaak gym en dat vind ik leuk. Nu heb ik wel zin om naar school te gaan."

Dat vraagt dus nogal wat van de docenten die hier werken. Aad: "Docenten die hier solliciteren draaien allemaal een ochtend mee in de klas. Wij kijken op zo'n moment naar de ogen van de kinderen en binnen vijf minuten weten we of de kandidaat geschikt is. De kinderen nemen dus in principe de docenten aan, zonder dat ze dat zelf weten."

Een prachtig verhaal, maar hoe weet Aad zeker dat het voor de kinderen ook zo voelt? "Hoe ik dat weet? Doordat ze hetzelfde verhaal vertellen, aan hun ouders, aan jou, aan de inspecteur. Die kan hier bijna niet weggkomen."

Ellen Emonds
Redactielid Egoscoop
ellenemonds@hotmail.com

